27672

Poštarina plaćena. **Cijena 3 dinara.**

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za unapređenje vrtlarstva
::: te uzgoj manjih domaćih životinja :::

Preporučen po Pokr. upravi za Hrv. i Slav. odj. za prosvj. i vjere u Zagrebu

IZLAZI MJESEČNO JEDANPUT, A STOJI NA GODINU D. 30·—

Strukovni upiti i suradnja šalje se na adresu: S. PIRNAT, prof., ZAGREB, CIGLANA BROJ 24, dok novac i sve što se ::: tiče pretplate, oglasa i prodaje šalje se na adresu: VLADIMIR HORVAT, ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201. :::

Godina II. **Zagreb, mjeseca srpnja 1924.** **Broj 7.**

Ciklame.

Lijepe ove sobne biljke obično kupujemo već uzgojene od vrtlara. Uz valjanu njegu možemo ih kroz više godina uščuvati i uživati ljepotu njihova cvata. No upravo na ove biljke mnogi se tuže; ne će nikako da ostanu onako svježe, sočne i lijepe, kakove smo ih od vrtlara preuzeli.

Krivnja je redovno u manjkavoj njezi, a često i u skroz pogriješnom postupku sa ovom biljkom.

U prvom redu ciklami treba dati najsvjetlije mjesto u sobi. Treba ju dakle staviti uz prozor, no pri tome paziti, da kroz pukotine prozora ne struji na nju studeni uzduh. Za vrijeme cvatnje ne smijemo ciklamu držati u prevelikoj toploti; 10—12° Celsija najbolje joj prija. Zalijevati treba oprezno, isprva u početku vegetacije pomalo, pak postepeno sve više. — Nakon cvatnje zalijevamo sve manje, dok se lišće konačno ne posuši. Tada goli gomolj (sa loncem i zemljom) stavimo na kakvo hladnije mjesto, gdje onda zalijevamo tek toliko, da se gomolj posve ne osuši.

Gomolj ciklame treba da tako miruje 3—4 mjeseca, a onda ga ponovno usadimo u novu zemlju i po mogućnosti novi cvjetni lonac. Najbolja zemlja biti će prhka vrtna zemlja ili smjesa od lisnog komposta i zemlje iz klijališta. Kod presađivanja treba gomolj u zemlju jednako usaditi, kao što je i prije bio usađen. Gdješto traje prilično dugo dok izbiju prvi listovi. Osobito oprezno treba zalijevati; isprva malo, pa tim obilnije čim bolje je biljka razvita. Ciklama u ovo doba treba i nešto više toplote za svoj razvoj, oko 15° Celzija, a treba ju osim toga držati na svjetlome mjestu.

Gomolje ovako sadimo u jesen ili pak u proljeću, no u svakom slučaju sadimo samo onakove gomolje, koji su odležali svoj period mirovanja. U jesen posađene ciklame cvasti će preko zime, dok će potpuno mirovati ljeti. Ljetni cvat treba u prvom razvitku zaklanjati od žešćeg sunca.

Obično si nabavljamo od vrtlara već naklijale gomolje ili pak posve rascvale biljke. No možemo ciklamu i iz sjemena uzgojiti. U tu svrhu sijemo sjeme u pjeskovitu klijališnu zemlju — u kakve kutijice — najbolje mjeseca kolovoza. Svaku sjemenku utisnemo ponešto u zemlju tako, da bude prekrita tankim slojem zemlje. Nakon toga skrbiti nam se da zemlja bude jednolično vlažna i dovoljno topla. U povoljnim prilikama proklijat će sjemenka za 2 do 3 tjedna. Mlade biljčice treba presaditi čim razviju 2 - 3 listića. Zimi ih presadimo i po drugi put, a u proljeću svaku za se u posebne male cvjetne lončiće, gdje ih opet jedan ili dvaput presađujemo. Ove cvjetne lončiće najbolje je držati u toplom klijalištu, gdje će se najbolje razvijati.

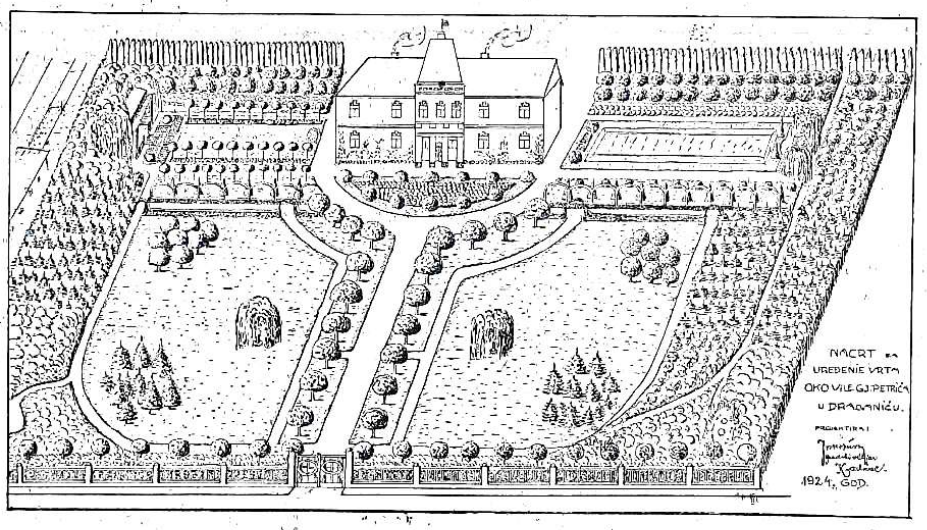

Nacrt vrta oko vile g. Petrića u Draganiću (Vidi članak na str. 5.).

Paome (palme). (Sa slikom).

(Svršetak.)

Palme možemo presađivati u svako doba godine, no najbolje da to činimo u proljeću. Starije palme ne valja prečesto presađivati, dosta je svake treće ili čet-

vrte godine. Kod presađenja valja korijenje pomno pregledati, pa bolesne, trule dijelove izrezati. Mnogi misle, da palme trebaju vrlo duboke cvjetne lonce, jer se one svojim korijenjem rado ponešto izdignu nad površinu tla. Poznato je međutim, da to palme čine i onda, kad su na otvorenom tlu. Kod presađivanja možemo ih opet nešto dublje usaditi, ili pak izdignuto korijenje nagrnuti zemljom a ovu obložiti mahovinom pa će se ubrzo još i novo korijenje stvoriti. Sobne naše paome, kako već spomenusmo, osjetljive su na izravnu sunčanu žegu. S toga ih ljeti obično stavljamo u laku polusjenu drveta, a loncima ih ukopamo u zemlju. Izložene žarkom suncu, rado izgube sočno zelenilo listova, pa znadu dobiti i opržine (pjege) na lišću. I u sobi treba ih postaviti u blizini prozora tako, da ipak ne budu izložene žestokom suncu. Češće im treba listove orositi ili oprati čistom vodom.

Palme niti zimi ne prestaju posvema vegetirati, pa s toga tijekom cijele godine trebaju dovoljno hraniva i vlage. Palme dakle treba ne samo dovoljno zalijevati nego i gnojiti i to tim obilnije, čim življa im je vegetacija. Tijekom ljeta prija im osobito tekuće gnojivo. U doba, kad palme stoje vani u vrtu, preporuča H. Gaerdt zalijevanje sa otopinom koja se pripravi tako, da se u 200 litara vode rastopi 2 ½ kg goveđih izmetina i 2 ½ kg drvenog pepela. Za veće palme, smještene u vrtu, preporuča se i ovaj način gnojenja: Nekoliko grumena stajskog gnoja (bez slamnih česti) utisnemo u površinu tla u cvjetnom loncu tako, da taj gnoj ipak ne prekrije čitavu površinu. Kod zalijevanja otopi voda uvijek ponešto od hraniva iz toga gnoja i privede ih korijenju. Ubrzo se stvore brojni novi korijenčići, prodru u gnojno grumenje, koje se kroz nekoliko tjedana posvema rastvori. Tu rastvorbu i mi podupremo time, što svakih 5—6 dana ovo grumenje razrahljujemo.

1. Bolesna paoma „na toploj nozi".
2. i 3. Posve mlada Phönix i Latania.

Za gnojenje paoma u sobi poslužit će nam pareno rožno brašno, kojega od vremena do vremena ponešto pospemo po tlu u cvjetnom loncu. Možemo gnojiti i tekućim gnojivom, koje priredimo otopivši na 200 litara vode 200 grama krvnog brašna i 50 grama kainita ili pak: na 200 litara vode 100 grama amonijskog sulfata i 2 ½ kg drvenog pepela.

Dešava se da nam sobne paome napadnu kojekakvi štetnici, a najčešće paomin crvac (Aspidiotus). Sredstvo proti tomu kao i proti ostalim štetnicima (na pr. proti thripsu), jest sumporni kalij, 3—5 grama na jednu litru vode, pa se ovom otopinom listovi paome češće poštrcaju ili operu.

Obje spomenute vrsti paoma, a osobito Phönix, možemo si i sami iz sjemena uzgojiti. Tvrdo usplođe sjemenke ponešto se prije sjetve izbrusi na kakvome kamenu tako, da ljuska sjemenke bude nešto tanja, pa da klica uzmogne laglje probiti. Ovako priređene sjemenke usadimo u vrlo lako tlo ili u drvenu piljevinu tek nešto malo dublje, nego li je sama sjemenka debela. Cvjetni lonac stavimo na mjesto, gdje će biti jednolična toplota (oko 18—25°C). Dakako da nam se treba zalijevanjem skrbiti i za primjerenu vlagu. Tko ne zna kako posve mlade paomine biljčice izgledaju, začudit će se, što se to razvilo iz paomine sjemenke. Baš nikakove sličnosti sa odraslim paomama. Sijati možemo paomino sjeme u svako doba godine, no najbolje je ipak u proljeću. Mlade paome ostaju od prilike četvrt godine u istom loncu, gdje su niknule, a onda ih presadimo u pojedine male lončiće. Korijenje im kod tog presađivanja ne obrezujemo, nego ga tek u loncu najednako razmjestimo. Lončiće smjestimo na prozoru. Poslije ovog presađenja bujno će se razvijati korijenje, koje će ubrzo prodrijeti i kroz rupicu na dnu lonca. Tada ćemo paome presaditi u nešto malo veće cvjetne lončiće, gdje će onda dulje vremena ostati. Tek koncem druge godine počinju se razvijati listovi, čiji oblik je karakterističan za dotičnu vrst paome.

Zemlja za prvo i drugo presađivanje mlade paomine biljčice neka je lagana, prhla crnica pomiješana sa kompostiranim listincem i pijeskom. Mlade paome ne valja zimi držati pretoplo. Spomenutim vrstama najbolje prija toplota 8—10°C. U pretoplim prostorijama rado trpe od sušenja lisnih vršaka.

Dvostruka žetva korabe.

(Sa slikom).

Ljetnu korabu obično čupamo iz zemlje zajedno s korijenom. Ima međutim jedan zgodan način, da od jedne te iste biljke dobijemo i dvostruku žetvu.

Kako se vidi na slici (str. 3.) pojedinu gomoljiku korabe prerežemo tako, da na stručku ostane samo dio gomoljike sa, recimo, tri oka (pupa). Iz svakoga od ovih oka razvit će se u povoljnim prilikama po jedna nova mala gomoljika. Ove su male gomoljike vrlo nježno i tečno povrće, pa se upotrebljavaju bilo za juhu, bilo za varivo, a mogu se i konzervirati za zimu. Odrezani dio korabe upotrebi se dakako odmah za hranu.

Gomoljike je najbolje rezati pod večer, jer se na sunčanom danu može odviše da osuši rezotina.

Kukci štetočinje.

Piše prof. Dr. A. Langhoffer.

(Sa slikom.)

(Nastavak)

Pipa jabučna.

U proljeće, kad se crvenkasti jabučini pupoljci počinju rascvjetavati, opazit ćemo među njima i takovih pupova koji nisu lijepe crvenkaste nego rđaste boje kao da su se posušili prije nego li su se rascvali. Misle neki, da ih je mraz ofurio.

Ovakovi pupovi sumnjivi su, pa ih valja skinuti i otvoriti. Pa eto što ćemo u takvome pupu naći! Na dnu cvijeta malu žućkastu ličinku, a možda već i kukuljicu, iz koje će (ako ju stavimo zajedno sa tim pupom u kakvu dobro zatvorenu kutijicu,) za neko vrijeme izaći mali smeđasti kornjaš sa produženom glavom, rilcem. To je ta jabučna pipa, koju od njezine rodbine raspoznajemo po tome, što ima preko pokrilja straga blijeđi vez.

A otkuda u jabučinom cvijetu ličinka? E, požurila se pipa, da pupove, dok su još čvrsto zatvoreni, nabuši i nadari jajašcem, a kad je iz jajašca izmiljila

ličinka, ubušila se ona u pup, pa ga izjela i uništila. Gdjekoji se takav nabušeni pup pod toplim sunašcem nabrzo rastvori, a ličinka u otvorenom cvijetu nastrada za hladnije noći.

Razvijena pipa probuši se kroz pup, izađe van i šeće po jabuci, hraneći se njenim lišćem, sve do jeseni. Tada se zavuče pod raspucanu koru ili pod mahovinu na stablu da tamo prezimi. Kad grane proljetno sunce, žuri se ženka na svoj posao, pa traži pupove jabuke u koje snese svoja jajašca. Tako uništi oko 20 pupova.

U nekim godinama malo se viđa tih pipa, ali u nekim dosta a i previše; mnogo jabuka nastrada, pa pojedina voćka može da ni ne rodi premda je bilo dosta pupova.

Kasno je misliti na pomoć kad su pupovi već propali, no treba se pobrinuti da bar buduće godine ne bude tog zla. Istina, ptice pjevice, među njima i dosadni naš vrabac, znadu potražiti ličinke te pipe u pupovima, vješto ih izvaditi i pojesti, no sve to nije dosta, ako se i mi ne upustimo u ozbiljnu borbu.

Da pipe ne budu imale gdje prezimiti, treba očistiti koru od mahovine i lišaja, ostrugati komade ispucane kore i sve to spaliti. Pomažu dobro i pojasi oko debla od drvene vune, još bolje pojasi od čvrstog papira omotanog oko debla i namazanog ljepilom (kolofonij na vatri rastopljen, kojemu se doda jednaka množina lanenog ulja.) U te pojase rado se pipe zavuku. U rano proljeće preporuča se izjutra stresati grane voćaka na podmetnute ponjave, a nepozvane goste uništiti. Dobro je da se to i više puta učini radi onih, koji kasnije dođu.

Budući da je jabučna pipa malena, a po boji se teško opazi, ne mare gospodari mnogo za nju. Ali da se prebroje samo pokvareni pupovi na velikoj jabuci, vidjeli bi da te pipe unište mnogo toga, po koju košaru jabuka. Treba se dakle proti tome štetočincu ozbiljno boriti. Nije dosta, da to čini samo jedan gospodar, nego svi, pa će svima biti bolje.

(Nastavak slijedi.)

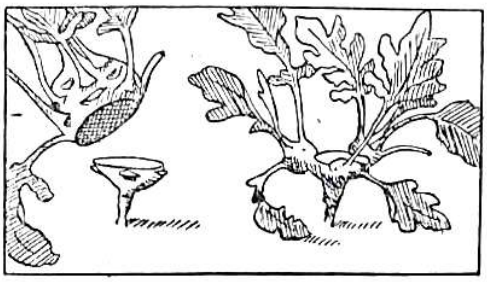

Koraba,
kako se reže, da razvije male gomoljike.

Pipa jabučna: 1) ličinka, 2) kukuljica, 3) kornjaš.

Okapajte povrće!

Okapanje vrijedi gotovo više nego i samo zalijevanje. Voda tlo zbija, a motika razrahljuje. U rahlom tlu povrće uspijeva zato, jer do korijenja može da dopire dovoljno zraka i topline. Osim toga i zalijevanje pravo koristi tek onda, kad je tlo s površine otvoreno. Kadgod se na površini tla načini kora, treba okapati i to posve plitko, da se ta kora razbije. Okapaj samo onda, kad tlo nije odviše mokro. Premokro tlo okapanjem se još jače zbije i ugruda.

Nakon dugo očekivane obilnije kiše, čim se tlo s površine dovoljno osušilo, treba tlo plitko okopati, da se vlaga što dulje u tlu zadrži, jer kroz okorenu površinu tla voda znatno brže ishlapljuje, nego li kroz razrahljenu. — I korov se okapanjem vrlo uspješno uništava no kako vidimo nije uništavanje korova jedini razlog okapanju tla za vrijeme vegetacije povrća.

Bolesti vrtlarskog bilja.

Piše: Dr. Vladimir Škorić.

(Sa 3 slike.)

(Nastavak)

III. Bolesti blitve.

Dosta je znatan broj nametnika (parasita), koji napadaju razne vrsti blitve, no ovdje ćemo se ograničiti samo na prikaz onih, koje svaki vrtlar mora dobro poznati, da mu bude moguće za vremena preduzeti potrebne mjere i zaštititi se od većih gubitaka.

1. Rhizoctonia violacea Tul.

Pojavljuje se dosta često na blitvi, no osim toga na lucerni, djetelini, mrkvi, šafranu i krumpiru dapače i na mnogim korovima kao lobodi, koprivi i dr. Za razvitak te gljive potrebna je dostatna vlaga. Stoga je razumljivo da se ona razvija na podzemnim dijelovima blitve i spomenutog bilja, a osobito rado na samom korjenu. Lako se može raspoznati to oboljenje po žutilu i uvenuću lišća, a pogledamo li podzemne organe, to su napadnuti dijelovi prekriti pustenastom prevlakom gljive (sl. 1), koja je smeđe ili ponajčešće ljubičaste boje, a sastoji iz gusto isprepletenih niti (hifa) gljive. Na nekim mjestima te prevlake nalazimo kugljice razne veličine, te nam jedne od njih predstavljaju trajne tvorbe gljive (sklerocije), koje su od velikog značenja za samu gljivu. U kasnu jesen i preko zime teško bi ostale na životu fine niti gljive i tako bi morala gljiva uginuti. Svoju propast spriječava ona stvaranjem spomenutih sklerocija, koji su čvršće građeni, te mogu bez pogibelji izdržati zimu i slijedeće godine ponovno omogućiti pojav i razvitak nametnika. Rekosmo, da imade takvih kuglastih tvorba više, no valja spomenuti i to, da sve nijesu sklerocije, već dobrim dijelom organi za sisanje hrane iz napadnute biline. Iz njih prodiru skupovi gljivnih niti u dublje slojeve zaražene biline, te privode hranu onima, koji se nalaze površnije. Razumljivo je, da takvo crpljenje hrane oštećuje napadnutu bilinu, te ona na oboljelim mjestima zaostaje u rastu i gnjili, a u slučaju slabijeg napadaja pokazuje nepravilan razvitak.

Uništenje te gljive otešćano je time, što se njene niti mogu širiti u zemlji i tako prelaziti sa bolesnih bilina na zdrave, no i održati se dulje vremena u zemlji na životu. Još je dosta lagana zaštita, ako zamjetimo bolest u početku njenog pojava po više opisanim znakovima, te grabama odijelimo zaraženo tlo od zdra-

vog i sprečimo njeno širenje u zemlji. Osim toga potrebno je sve zaražene biline povaditi i spaliti, a zemlju na tom mjestu dobro posuti živim vapnom. Još uspješnije se može desinficirati zemlja dodavanjem sumporougljika (250 gr na 1 m^2) ili formalina (60 gr. na m^2) tako da izbušimo na svaki kvadratni metar po jednu rupu, ulijemo u nju tekućinu i brzo zatrpamo otvor zemljom.

Pri upotrebi sumporo-ugljika potrebna je pažnja, jer je ovaj lako upaljiv. Ponovni uzgoj bilja moguć je na desinficiranom tlu nakon 15 dana, jer u tom vremenu spomenute tvari ishlape iz zemlje, te nijesu nanovo zasađenom bilju štetne.

(Nastavak slijedi.)

O gojenju kunića u Francuskoj.

U Francuskoj se seljački gospodari, osobito siromašniji, mnogo bave gojenjem kunića. Kao i kod nas, seljak rijetko ide u mesnicu, no zato mu ipak varivo bolje prija, ako je zaslađeno kojim butom ili inim komadom kunića. Bez sumnje je meso od živadi tečnije, ali način priređivanja kunića vrlo je raznovrstan, pa može zadovoljiti i najveće sladokusce. Francuski seljak običaje reći: „Imam li svaki tjedan kunića i jednu kokoš, pa k tomu jaja iz mog kokošinjca, voće iz mog voćnjaka, zelenje iz mog povrtnjaka, med od mojih pčela, tada imam sve, što mi dostaje za moje potrebe, a moji izdaci sasvim su neznatni.“

Uzgoj kunića mnogo je jednostavniji i jeftiniji od uzgoja živadi. Njihova hrana mnogo je jeftinija, jer se mogu odgojiti i bez žita. Repa, mrkva i drugo korjenje, k tomu ostaci od povrtnjaka, to je sve, što kunićima treba za hranu. Ženka prosječno izbacuje godišnje 25—30 mladih, dakle na svakih 15 dana jedno. Drži li seljak dvije ženke, može svake nedjelje imati pečenku. Osim toga ima i znatnu korist od kože njegove. Krzno kunićevo ima tu prednost, da se može vrlo dobro preraditi i po tom druga krzna imitirati (oponašati). Sve skupocjenije vrste od hermelina do lisice, sve se mogu, preradbom iz kunićevine, tako imitirati, da ih samo vještaci mogu razlikovati od pravog krzna. Ima dakako mnogo vrsta kunića, pak im je i obzirom na krzno, cijena i vrijednost također vrlo raznolika.

Lj. L.

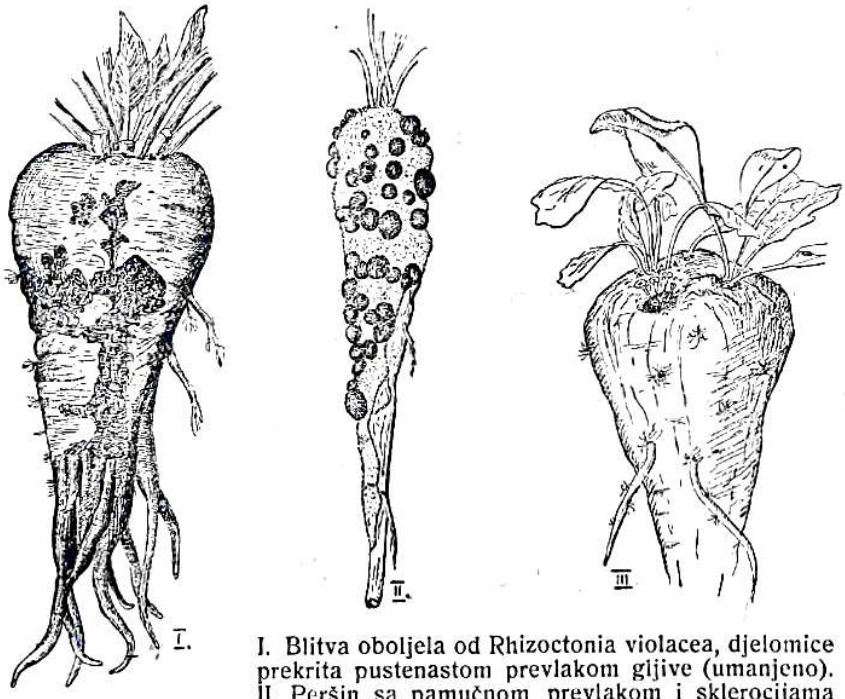

I. Blitva oboljela od Rhizoctonia violacea, djelomice prekrita pustenastom prevlakom gljive (umanjeno). II. Peršin sa pamučnom prevlakom i sklerocijama gljive Sclerotinia libertiana. III. Blitva sa jednim sklerocijem iste gljive, iz kojeg su se razvili apoteciji.

Kratke napomene.

Ružine pupoljke i cvijetove ne valja odrezivati sa odviše dugom stapkom. Istina, ljepši je cvijet ružin, kad je na dugoj stapci i sa više listova, no za budući razvoj cvijetova nije to nikako korisno, jer sa dugom cvjetnom stapkom odrezali smo i nekoliko snažnih oka, iz kojih bi istjerale nove cvjetne stapke. S toga treba ružine cvijetove rezati samo sa jednim ili najviše sa dva lista.

Domaći način liječenja peradi.

Primamo od naše pretplatnice, gđe. Fanike Šimunec (Voloder-Popovača):

Po mom obećanju šaljem Vam opis, kako ja liječim svoju perad već osam godina. To Vam je vrlo jednostavan i posve jeftin način, a ipak vrlo uspješan.

Čim opazim, da mi je koja od mojih pernatih životinja onako nujna i ne trči veselo, kad im donosim hranu, nego dapače ostane sjediti ili bježi na stranu i tamo opet sjedne iti mirno stoji, tad ju odmah podvrgnem liječenju. Primim ju i opipam joj gušu (volju, žvatu,) pa ako vidim da je puna kano da je životinja sita, a zapravo ima unutra samo neku sivu ili sivo zelenkastu tekućinu, ja ju uhvatim za noge, da joj glava visi posve prema dolje, malo ju stisnem za gušu, našto ona sama otvori kljun, i za čas joj se sva ona tekućina iscjedi van, a guša joj ostane posve prazna. Onda uzmem jednu kavsku žlicu dobre domaće šljivovice ili drožđenke, otvorim joj kljun i to joj lijepo polagano lijevam u kljun. Ona to za čudo vrlo rado pije. Kad je to popila, dadem joj još komadić (nešto veći od kukuruznog zrna) putra ili masla, a ako baš toga nema, ne mora ni biti; glavno je, da joj gušu ispraznim i rakiju dadem. Zatim joj dadem, dakako u posve čistoj posudi, svježe vode, i ako je vruće smjestim ju u hlad. Iza 5—10 minuta, dok se malo odmori, ode sama da traži hranu.

U ovo osam godina, odkako tako liječim, nije mi uginuo niti jedan komad peradi Tako sam liječila kokoši patke i guske i to uvijek sa potpunim uspjehom. Purane ne gojim, pa nisam imala prilike, da se uvjerim, da li to i njima koristi, no svakako mislim da i njima ne bi škodilo. Toliko iz moje vlastite prakse.

Voće sa napisom dražesna je igrarija. Svatko to može izvesti evo ovako. Odaberemo zdravu jabuku ili krušku (plod) prije nego što počne dozrijevati. Od papira (najbolje nešto tamnije boje,) izrežemo slova, koja (pomoću tekućeg cjepilnog voska) nalijepimo na onoj strani ploda koja će dozrijevanjem pocrveniti ili požutjeti. Budući da sunčana svjetlost nije mogla osvjetljivati prekrita mjesta na plodu, poznat će se napis blijeđe boje. Dakako da se na isti način mogu plodovi išarati i raznim crtarijama.

Krastavce svježe sačuvati za kasniju porabu možemo tako, da posve zdrave krastavce umočimo u bjelanjak od jajeta, uslijed čega bude čitava površina

krastavca obložena tankim slojem bjelanjka, koji se ubrzo posuši. Ovako priređene krastavce držimo na suhom, zračnom i ne pretoplom mjestu.

Hranidba i njega peradi.

(Gjuro Janković — Glina)

Gdje, je to samo moguće, bit će po zdravlje peradi od velike koristi, da ju se po čitav dan pušta u polju, šljiviku ili na livadi. Ne može li se to, tad se valja brinuti, da nam perad bude imala vazda zelenja, kao lišća od kupusa, kelja, salate i trave, što joj mnogo vrijedi za urednu probavu.

Ne valja peradi nasuti čitavu rpu žita, kukuruza ili pak sipati čitav dan kadgod se sjetimo. Takvim načinom hranenja ne samo da se trati hrana, nego se i kokoši lako prenajedu, pa onda amo tamo tromo hodaju, a najviše leže. Kokoši time postaju lijene nesilice a dogodi se višeput, da uslijed preobilnog hranenja kokoš odviše odeblja, pa joj se od debljine zatvori odvodni kanal, kroz koji jaje prolazi; kokoš uslijed toga mora da ugine. Da se ovo ne dogodi treba perad također naučiti na obrok.

Ja dajem u velikom zatvorenom dvorištu na 8 komada odrasle peradi po jednu litru zobi jutrom, k tomu ljeti trave i zelenja, zimi pak suhu, pofurenu djetelinu kao nadomjestak za zelenu krmu, nadalje lišća od kupusa ili kelja. O podne dajem kuhani krumpir ili ljuske od ovoga, bijelu repu ili kravlju repu i to zdjelu od 2 litre, pomiješano sa raznim mekinjama (posijama), te ¼ kg u prah samljevenih kostiju. Na večer dajem 1 litru zobi, koju ljeti pomiješam sa posve malo kukuruza, a zimi i sa ¼ litre kukuruza; zimi najme ide perad rano na počinak, a kasnije se ispušta iz peradnjaka, pa da guša (volja) ima za duge zimske noći šta prerađivati, daje se malo više kukuruza nego li ljeti. Kukuruz sam ne daje se nikada nego jedino onoj peradi, koju kanimo toviti za klanje, jer on deblja jako dočim zob ne, a što je glavno od zobi dobro nesu.

Za hranenje peradi imade i tvornički izrađenih kopanja. No svatko si ovakovu kopanju može i sam napraviti uz mali trud i trošak. Na cijelom rubu kopanje treba da su (od nešto deblje žice) udešene pregratke, između kojih može perad turnuti samo glavu i vrat, pa tako dosegnuti hranu bez da u samu kopanju ulazi. Uz ovakovu kopanju perad se među sobom ne tuče kao obično kod prosute na zemlji hrane, ne gazi i ne gadi hranu, a ako kod kojeg obroka što hrane preostane. to ostaje čisto za slijedeći obrok. Uz običajno sipanje hrane po zemlji razgazi se hrana po cijelom dvorištu, pa se mnogo zrno tako i izgubi. Osim toga takva se hrana zablati, zamaže, pa često onda nije niti zdravo, da ju perad jede. Najlošije je međutim, što na taj način mnogo hrane u ludo prospemo.

(Nastavit će se.)

Uzgoj i dresura psa.

(Nastavak.)

2.) Čistoća.

Istodobno sa priučavanjem na mjesto, možemo psa učiti i čistoći Kod gdjekojega psa postići ćemo to najvećom lakoćom, kod drugoga tek nakon duljeg vremena. Ovdje nam mnogo pomaže redovito puštanje psa na dvorište nakon svakoga obroka tj. u jutro, o podne i na večer te po jedamput među obrocima, dakle bar petput na dan, da obavi svoju nuždu. Na večer neka mu se ne dava obilniji obrok, pogotovo ne tekuća hrana. Onečisti li se pas danju, uhvatimo ga odmah za okovratnik, lako ga udarimo, izgovarajući pritom opetovani „pfuj" i protjeramo u dvorište. Učini li to noću, onda mu u jutro primaknemo njušku njegovim izmetinama i postupamo dalje kako je gore opisano. Dogodi li se to psu češće, kroz više noći, privežemo ga uz ležaj na nepredugi lančić, jer pas će rijetko onečistiti svoj ležaj. Učini li to ipak ili ne dade li se kroz dulje vremena odučiti od nečistoće tada se moramo poslužiti drastičnijim ali zato uspješnim sredstvom a to je, da ga prema njegovoj dobi slabije ili jače išibamo, njušku da mu gurnemo u izmetnine i protjeramo ga napolje.

U većini slučajeva priučiti će se pas čistoći nakon nekoliko dana i bez ovoga sredstva, budemo li se u svemu držali gornjih uputa. —

3.) Poslušnost.

a.) Vođenje na uzici.

Psa privežemo na kratku uzicu i vodeći ga o njoj na svojoj lijevoj strani idemo čas polaganije čas brže, ravno i u zavojima preko polja i vrtova, šikara i šuma. Sve ovo dakako postepeno, prilagođeno veličini psa i napretku u odgoju. Pas će se ovakovim šetnjama u početku većinom protiviti, on će postajkivati, sjesti ili leći, on će izvađati razne skokove, cviliti, gristi lančić i t. d. Sve to nesmije nas smetati, već ćemo jednostavno proslijediti šetnju i event. vući ga za sobom. Vukući ga za sobom nesmijemo trzati uzicom niti mu išta govoriti osim gdjekad „dođi", koju zapovjetku već pozna iz 1. vježbe. —

Pas će često bježati i pred gospodara, u kojem slučaju ga trgnemo uzicom natrag i lako udarimo korbačem po prednjim šapama. —

Za nekoliko dana priučiti će se pas, da ide usporedo uz gospodara tako, da mu bude glava kraj gospodareve lijeve noge. Sada ćemo ići s njim i ulicama, iz početka u manje prometnima. Nigdje mu ne smijemo dozvoliti postajkivanje i upoznavanje sa drugim psima niti njuškanje po uglovima, kako je to običaj pasjega roda. Mora li već obaviti nuždu, dati ćemo mu potrebnu zgodu.

Kada smo psa priučili da nas lijepo prati na uzici, pustiti ćemo ga i bez uzice, no čim bi pokazao nakanu da nam odkaže poslušnost, pričvrstimo ga odmah opet na uzicu i poduzmemo ponovno cijelu vježbu.

(Nastaviti će se.)

Tumač naše naslovne slike.

(Nacrt vrta oko vile g. Petrića u Draganiću.)

Želimo li bilo kakovu zgradu što većma istaknuti, treba da zgodno uredimo njenu najbližu okolinu. U posve pustoj okolini pusto nas se i neprijatno dojimlje i najraskošnija palaća kao i jednostavna mala kućica. Neka je dakle kraj zgrade kakav zgodan vrt a svejedno je da li je taj u formi cvjetnjaka, povrtnjaka ili voćnjaka. Glavno je, da se taj vrt uredi tako, kako će odgovarati cijeloj okolici, pa u cijelosti sa zgradom stvarati harmoničnu cjelinu.

Ovđe kod nas teško je u današnje doba sa nabavom stvari za takav vrt, jer nemamo gotovo nikakvog

izbora u bilju, pa sam bio prisiljen urediti ga sa onim, što mogu da dobijem.

U takvim prilikama dosta je teško izvesti projekat. Prije rata mogao si naručiti od kud ti drago sve što si trebao. Evo što sam iz nužde upotrebio, da slikovito uredim nasade oko spomenute vile: Na zapadnoj strani posadio sam kao pozadinu red jablana (Populus piramidalis), sprijeda dva reda Platanus orientalis, te red kestena (Aesculus hipocastanum) miješanih sa Catalpa bignonija, pa dalje tri reda raznog cvatućeg uresnog grmlja (Spiraea, Deutzia, Symphorycarpus, Cornus, Fagus i t. d.).

S lijeva je sjenica okružena sa žalobnom vrbom (Salix babilonica pendula) sa pozadinom crnogorice (Picea excelsa). Dalje pred sjenicom slijedi parter sa nisko rezanom travom, obrubljen sa ružama Tea u raznim vrstama, pa cvjetnim složićima sa raznolikim cvijećem. Pred sjenicom je hodnik, popločen kamenim pločicama.

Desno od vile izdubljeni je parter na kraju kojeg je smještena druga sjenica u formi kišobrana, sa svake strane sa jednom žalobnom vrbom. Ispred partera drugi je dio: lijeva strana mala livada sa po jednim redom ruža i šišanih šimšira (piramide), uz kraj živica sa pergolom; s desna isto tako.

Sredina pred samom vilom: Velika grupa sa Canna i okolo trava sa 12 komada šišanog šimšira (Buxus). Uz glavnu cestu do ulaza stoje krugljolike akacije, a isto tako uza živicu kraj ograde. S lijeva i desna partija Conifera miješanih, dva žalobna stabla (od Fagus atropurpurea pendula) i dvije partije Acer negundo fol. var. aurea i Odesanum. Sprijeda kraj ograde živica od Gleditschia (Krislov trn) te raznovrsno grmlje.

Cijeli vrt konačno obrubljuje šumica od miješanog drveća, uz kraj sa jorgovanima u raznim vrstama.

JOS. KOPŘIVA, grad. vrtlar, Karlovac.

Vrtlarski kalendar.

(Juli — Srpanj.)

Jaka srpanjska žega i obilje sunčanog svjetla uvelike potpomaže bujan rast vrtnog bilja. Upravo u ovom mjesecu vrtlar se veseli više nego ikada svakoj blagoj kiši, koja mu olakšava posao oko njege vrtnog bilja. Ne ima li kiše, treba što izdašnije zalijevati. Dakako, da niti sada ne valja zaboraviti plijevljenje kao niti ovršno okapanje tla, kadgod je to potrebno t. j. kadgod se korov pojavi ili se na površini tla stvori kora.

U voćnjaku ne prestaje se borbom proti raznim kukcima štetočinjama. Napose treba sve ono voće, što još prije dozrijevanja sâmo s voćke opada, pobrati sa zemlje i upotrebiti možda za pravljenje pekmeza, ako nije odviše zeleno. U tome voću obično su gusjenice ili ličinke kojekakovih štetočinaca *ili* pak nevidljivi, sićušni uzročnici raznih voćnih bolesti.

Pojedine grane voćaka, koje su osobito obilne plodom, treba poduprijeti, da se ne prelome. Preguste plodove na kordoncima i špalirima treba ponešto prorijediti, da se bolje razvije ono voće, koje ostane. Za sušna vremena treba voćke, osobito mlađe, zalijevati vodom, dok starijim voćkama prija i češće zalijevanje razrijeđenom gnojnicom. Pri tom ne valja zaboraviti da i voćki vrlo prija okapanje tla uokrug oko debla.

Razno rano voće obire se redom kako dozrijeva, što se najbolje čini izjutra iza rose.

U povrtnjaku trebat će u ovom mjesecu dosta zalijevati vodom, pa češće i razrijeđenom gnojnicom. Gdjegod obilno zalijevanje povrća nije skopčano sa većim troškovima, tuj ne ćemo štediti vodom, jer će nam povrće biti ljepše i tečnije. Korov treba marljivo plijeviti, a češćim plitkim okapanjem razbijati koru, što se stvara na površini tla.

Svaki komadić zemlje u povrtnjaku treba mudro iskoristiti. Čim smo jedan usjev obrali, dolazi na njegovo mjesto drugi, da nam povrtnjak donese što veću korist. Na posebnim gredicama uzgojene prijesade presađujemo na ovakove ispražnjene gredice, tako: salatu glavaticu, štrpku (endiviju), celer, kolrabu, poriluk, kelj i kelj pupčar, niski grah i slič. Sije se još uvijek grašak i grah čučavac, rana koraba, razne salate osobito glavatica i zimska endivija, rana mrkva, repa, povrtnica; zimska rotkva, špinat i slič.

Zgodnim kakovim znakom (komadićem lika ili kakove vrpce,) obilježimo biljke sjemenjače t. j. one biljke, od kojih si kanimo uzgojiti sjeme. Plodove takovih sjemenjača ostavit ćemo na biljci tako dugo dokgod posvema ne sazriju.

U cvjetnjaku treba cvjetne gredice češće plijeviti i okapati. Sijemo razno (proljetno) cvijeće kao maćuhice, potočnice i slič. na posebne gredice. Busove trajnog cvjetnog bilja razdijelimo i sadimo pojedine dijelove na posebne gredice. — Ruže oplemenjujemo okuliranjem. — Sabiremo sjemenje raznog cvijeća.

Sobno bilje moramo obilno zalijevati i češće polijevati. Osjetljivije sobno cvijeće treba zaklanjati od prežestokog podnevnog sunca dok cvate.

Travnjak češće kositi, sve vrtne puteve držati čisto. Živice gloga i sličnoga grmlja kao i obrube od šimšira treba prirezivati.

Još danas!

nastojat ću na svaki način, da obnovim pretplatu!

Pitanja i odgovori.

Gđa. Marijana Car, — Sv. Jana, Jaska. Cinerarije sijemo u svibnju do srpnja u rahlu humoznu zemlju sa primjesom pijeska. Cvjetne lončiće ili posudice, u koje smo posijali, stavimo u sobu ili u klijalište. — Mlade biljčice pikiramo čim razviju po dva listića, a poslije ih po nekoliko puta presađujemo svaku biljku u poseban cvjetni lončić. Držimo ih na ne pretoplom, ponešto zasjenjenom mjestu. Trebaju mnogo zalijevanja, a treba ih dnevno poštrcati i sa čistom vodom. Mnogo im koristi, ako ih tjedno jedamput zalijemo, naročito prije cvatnje, otopinom od 2 grama rožnog brašna na jednu litru vode.

Kod priredbe tla za cinerarije dobro je primješali na 20 kg zemlje ½ kg rožnog brašna ili ½ kg čađe. — Zimi cinerarije držati u ne pretoploj ali svjetloj sobi. Smrzavicu cinerarije ne podnose. U pretoploj prostoriji napadaju ih rado ušenci, proti kojima je najbolje štrcati sa vodenom otopinom uvarka od duhana. Možemo proti ušencima prašiti i sa običnim buhačem (praškom proti gamadi), što također pomaže.

Pretplatnik J. G. — Vel. Grđevac. Na slici k članku „Zaklopno gnijezdo" u prošlom broju našeg lista vidi se jasno, kako treba napraviti vratašca. Vratašca sastoje od dvije daščice. Donja je nešto dulja od otvora gnijezda a to stoga, da kokoš ne može vratašca potisnuti van te izići iz gnijezda. Gnijezdo otvorimo tako, da donju daščicu preklopimo uz gornju kao što se vidi kod prvog gnijezda (s desne strane). Da sve funkcionira kako valja, treba da spojnice spomenutih daščica ne budu odviše ukočene.

Na upit glede nabave jaja odgovorit ćemo Vam posebno. I među oglasima u našem listu naći ćete, što tražite.

Glavni i odgovorni urednik: STJEPAN PIRNAT.
Vlasnik i izdavač: VLADIMIR HORVAT.
Tisak M. ŠEK, Zagreb, Strossmayerova ulica broj 6.

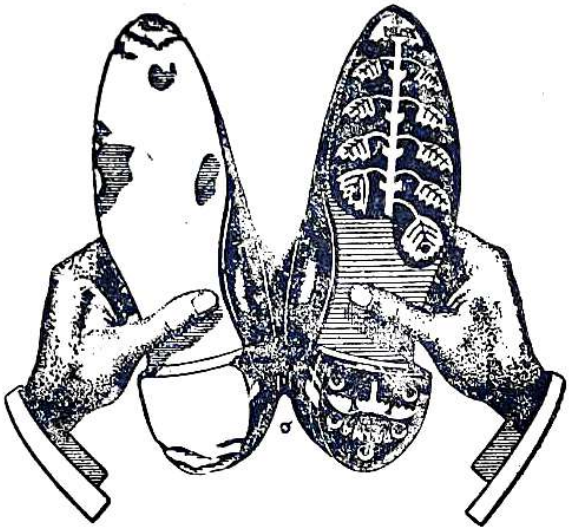

Pazite na razliku

izmedju kožnih potplata i Palma Kaučuk potplata i peta. Prednosti prema kožnim potplatima su: veća trajnost i izdrživost cipela, elastičan i ugodan hod, te jeftinoća.

Tražite ali izričito »Palma«.

USPJEŠNO LIJEČENJE REUMATIZMA.

U Beogradu, Kosovska ulica 43 otvorio je laboratorij mladi ruski liječnik Dr. Rahlejev, kojemu je pošlo za rukom da pronađe jedan novi lijek protiv svih vrsti reumatizma, koji je lijek nazvan Radio-Balsamika. Taj se lijek osniva na sasvim novim principima, te ga je Dr. Rahlejev patentirao i zaštitio marku u 29 država. Do sada je taj lijek pokazao neočekivani uspjeh u liječenju reumatizma zglobova i mišica, o čemu svjedoče priznanja naših i inostranih liječnika, a zahvalna pisma izliječenih bolesnika. Najstariji reumatizam može da se izliječi sa 2—3 flašice toga znamenitog lijeka.

Kompanjona

vrtlara, tražim za moj vrtlarski podhvat, kojega želim povečati. Reflektant mora osim osobite stručne spreme i poštenja, posjedovati gotovine od najmanje 50 hiljada Dinara, koji će se u posao uložiti. Pobliže upute daje: D. Ilakovac, Osijek IV. 303

Vrtlare

1 specijalista za uzgoj voćaka (Baumschulist) 1 specijalista za povrćarstvo iskusnog, naročito za gojidbu pod staklom i sjemenarstvo, podpuno samostalan, da tu granu uvede u poduzeće. Reflektira se samo na trijeznu, poštenu i prvorazrednu silu. Ponude na: D. Ilakovac, oenolog i pomolog, Osijek IV. 380

Vrtlar

27 god. star, vješt svim kulturama vrtlarstva, sa dobrim svjedodžbama, traži trajno namještenje. Nastup po dogovoru. Adresu molim ostaviti u upravi pod I. S. 307

KUNIĆI

t. j. dvije ženke sa mladima, lijepe velike rase, prodaju se radi pomanjkanja prostora. — I. AUGUSTIN, Zagreb, Vlaška ulica 131. 296

Vrtlar

31. god. star, oženjen, iznajmio bi manje vrtlarstvo ili prikladno zemljište (oko jednog jutra) s kućom u kojem gradu Jugoslavije, gdje bi se dalo urediti vrtlarstvo. Stupio bi i kao drug u postojeće veče vrtlarstvo, ili gdje bi se tek osnivalo. Isti je radio po više godina u raznim zemljama, govori više jezika, vješt je svim granama vrtlarstva naročito odgoju cvijeća, povrća, pravljenju buketa i vjenaca. Razumije pčelarstvo i vinogradarstvo. Ozbiljne ponude na upravu lista pod br. 306

Što ne znaš pitaj

universalni informacioni biro

„ARGUS“

Knez Mihailova ulica 35
Telefon 6-25
Beograd
(Pasaž Akademije Nauka)

Ljubitelji cvijeća!

naručuju za sadašnju sjetvu sve vrste žbunova (Stauden). Izaberite iz našega cjenika, koji Vam šaljemo odmah badava i franko!

Sjeme orijaškog luka

crvenog i bijelog, koji se sada sije i presađuje na određeno mjesto koncem oktobra. Još u maju slijedeće godine imat ćete gotovi luk sa glavicama od 300 do 400 grama težine! Sve vrste **sjemenja** kao i raznih **potrepština** dobavlja uzgajačka tvrtka:

„ZRNO“ D. D.
Zavod za racionalno sjemenarstvo
ZAGREB
Preradovićeva ulica 20
Pošt. pret. 337. Telefon 17-74

KOKOŠJA JAJA

čistokrvni žuti Orpington i križani Minorka crna, za nasad, prodaje **Z. Radaković, Bjelovar,** Rusanova 5. 285

Asparagus Sprengeri
Asparagus plumosus

iz lonaca od 2—6 coli, bujna zdrava roba

Hortensije
Chrysantheme

velikocvjete, zakorjenjene mlade biljke svih vrsta — nuđa:

velevrtlarsko poduzeće

„JANKOMIR“ D. D.

za vrtlarstvo i sjemenogojstvo
Zagreb, Josipovac 24
Telefon 7-04

Vrt

na lijepom položaju Zagreba, u blizini središta grada, u površini od 2.000 č. mt. sa 50 stabala voćaka iznajmljuje se na 1—2 godine. — Reflektanti neka izvole upraviti ponude na upravu lista pod brojem 293

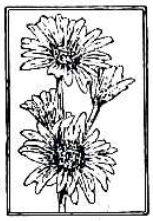

Vijence, kite, aranžma
svježeg cvijeća
u kusno i moderno
u poznatoj trgovini cvijeća
T. SVOBODA
Frankopanska ul. 2b *Telefon 10-27*

Pozor

vrtlari, voćari i vinogradari!

Noževi za okuliranje
(obrezivanje) glasoviti „DRESDENER“ model, kao i
škare za obrezivanje loze
počam od 30 do 50 dinara, na veliko i na malo.
Požurite, dok zaliha traje jedino
u poznatu i renomiranu trgovinu
IVAN SPITZ, ZAGREB
BAKAČEVA ULICA BROJ 5
Trgovina nožarske robe iz grada SOLINGENA!
Električna brusiona!

Knjiga o povrću.

Stj. Pirnat: Povrćarstvo.

Naši pretplatnici dobivaju ovu knjigu za 25% jeftinije, t. j. za 15·— Dinara (poštom 2 Din više). — Novac se šalje unaprijed.

Vrtlara

spremnog, sa nastupom za odmah, traži zemaljsko rodilište Zagreb, Petrova ul. 13. Plaća 30 D. dnevno te besplatan stan i hrana u Zavodu. 309

Vrtlara

samostalnog ili pomoćnika, neoženjenog, traži se u glavnome za povrćarstvo. — Ponude na: Amruševo uzgajalište, Klinčaselo p. Zdenčina. 299

Novo otvorena exportno-imp. trgovina i salon najbiranijeg

svježeg cvijeća

preuzima dekoracije dvorana, nadgrobne vijence, girlande, kite, aranžiranje nasada, izvađa perivoje — uz najkulantnije cijene!

Fanika Birk

NIKOLIĆEVA ULICA 7 (Music-Hall)

Veleprodajna trgovina gospodarskog povrćnog i cvjetnog sjemenja

Sjemenje Seko

Zagreb

Zahtijevajte cjenike i uvjete za preprodaju

286

ANTUN KOLAČEK

Zrinjevac br. 16
Gajeva ul. 21a

Prima sve vrsti narudžba za bouquete, vijence, dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cjene!

„WECK"

boce za ukuhavanje voća

su najbolje! Dobivaju se u svim veličinama i pojedinim dijelovima — kod zastupstva:

u staklani - R. PASARIĆ

Frankopanska ul. 6. - **Zagreb** - Telefon broj 16-13

„KAMENIT"

najjeftiniji i najbolji krov dobavlja po načinu „ETERNIT"

tovarna „Kamenit" Laško

Utemeljena g. 1910. Utemeljena g. 1910.

Cvjetne lonce

(tegle) svih veličina, nadalje razne zemljane modele, što služe za risanje, kao i sve vrsti posuđa iz zemlje prodaje: 282

Zvonimir Benc, Zagreb, Ilica 162

Najstarija cvjećarska radnja

Z. PRINZ

Duga ulica 8 ZAGREB Telefon 9-34

Utemeljeno godine 1892.

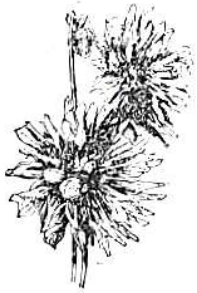

Prvorazredni *Prvorazredni*

cvjetni salon

za izradbu najmodernijih bouqueta, arangamenta, dekoracija stolova, bouqueta za vjenčanje, nadgrobnih vijenaca, te svih u cvjećarsku struku zasjecajućih izradba.

Umjerene cijene! *Umjerene cijene!*

Sjemenje

gospodarsko

najbolje vrsti kao: djetelina, trava, kravlja repa, lučice i t. d., zatim

povrtno

kao karfiol, zelje, kelj, mrkva, cikla, peršun, rajčice, paprika, špinat, ločika ljetna i zimska, endivija salata, povrtnica, luk, krastavci, dinje, grašak pasulj, nadalje

cvjetno

sjemenje lukovice i t. d.

Veliki izbor svih vrsti

voćaka

kao: jabuke, kruške, (visoka i piramidna stabla), trešnje, ribizle, ogrozde — nuda:

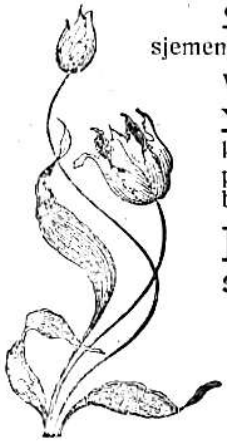

B. TEPLY

SPECIJALNA TRGOVINA SJEMENJEM

ZAGREB

JELAČIĆEV TRG BROJ 6

Telefon 14-91